RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

RPO - 715377- I/12/KK

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Warszawa, dnia 19.11.2012 r.

Pan Sławomir Nowak
Minister Transportu, Budownictwa
i Gospodarki Morskiej

ul. Chałubińskiego 4/6
00-928 Warszawa

Szanowny Panie Ministrze

Dostępność przestrzeni publicznej dla osób niepełnosprawnych jest jednym z podstawowych warunków ich aktywności w społeczeństwie. Należy przy tym zauważyć, iż najlepszą formą zapewnienia tej dostępności jest uniwersalne projektowanie. Funkcjonalność oraz dostępność budynków użyteczności publicznej wiąże się z oczywistą poprawą jakości życia codziennego osób niepełnosprawnych. Poprzez ułatwiony dostęp do usług można stworzyć osobom niepełnosprawnym warunki do realnego udziału w życiu społecznym.

Najlepszą formą zapewnienia tej dostępności jest uniwersalne projektowanie, co zostało podkreślone w Konwencji o Prawach Osób Niepełnosprawnych. W art. 2 Konwencji pojęcie to zdefiniowano jako stosowanie takich rozwiązań, które są użyteczne dla wszystkich ludzi w jak największym zakresie, bez potrzeby wprowadzania adaptacji lub specjalistycznych zmian. Termin ten odnosi się do produktów, środowisk, programów i usług i nie wyklucza stosowania urządzeń pomocniczych dla pewnych grup osób niepełnosprawnych.

Uniwersalne projektowanie jest zatem nową filozofią w myśl której budynki i inne obiekty infrastruktury powinny być projektowane w taki sposób, żeby były dostępne dla wszystkich bez stosowania rozwiązań mających służyć tylko wybranej grupie osób. Jako dobry przykład promocji takiego podejścia można podać wytyczne do projektowania przestrzeni publicznej w Sztokholmie, w których stwierdzono: „podjazdy nie powinny być stosowane w nowo powstałych budynkach” (Zob. P. Johnni, C. Thuresson, *Sztokholm miasto dla wszystkich. Wytyczne tworzenia dostępnego i funkcjonalnego otoczenia*

zewnętrznego, Stowarzyszenie Przyjaciół Integracji, Warszawa 2005. Oznacza to, że budynki muszą być dostępne bez konieczności stosowania rozwiązań specjalnych, tj. podjazdów lub podnośników.

Art. 5 pkt 4 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. z 2010 r. Nr 243, poz. 1623 ze zm.) formułuje wymóg zapewnienia warunków do korzystania z obiektów użyteczności publicznej i mieszkaniowego budownictwa wielorodzinnego przez osoby niepełnosprawne, w szczególności poruszające się na wózkach inwalidzkich. Jednak w przepisie tym nie ma wymogu budowania nowych obiektów zgodnie z zasadami uniwersalnego projektowania co powoduje, iż ciągle budynki projektowane są w taki sposób, iż są tylko pozornie dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnością lub posiadają rozwiązania powodujące u tych osób dyskomfort np. instalowane są w nich platformy przyschodowe, z których niechętnie korzystają osoby poruszające się na wózkach, ponieważ osoby te nie mogą skorzystać z platform samodzielnie, ale zmuszone są do wzywania obsługi. Rozwiązanie to jest także czasochłonne i nie mogą z niego skorzystać osoby starsze, osoby z wózkami dziecięcymi, osoby z ciężkim bagażem itp.

W celu przeciwdziałaniu dalszemu stosowaniu tego typu rozwiązań konieczne jest prowadzenie do prawa budowlanego wymogu budowania nowych obiektów środowiska zabudowanego zgodnie z zasadami uniwersalnego projektowania.

Kwestię tę poruszyła również w swoim wystąpieniu do Pana Ministra Pełnomocnik Rządu ds. Równego Traktowania. Pani Pełnomocnik słusznie zwróciła uwagę na potrzebę wprowadzenia regulacji zobowiązujących do przystosowywania już istniejących obiektów do potrzeb osób z niepełnosprawnością. W ocenie Rzecznika na uwzględnienie zasługuje również propozycja Pani Pełnomocnik wprowadzenia obowiązkowego audytu architektonicznego po wykonaniu remontu lub zakończenia budowy, którego celem byłoby sprawdzenie dostępności obiektu dla osób o różnym typie i stopniu niepełnosprawności.

Kolejnymi rozwiązaniami, które należałoby wprowadzić jest wymóg konsultowania projektów budowlanych ze środowiskiem osób z niepełnosprawnością które może służyć wiedzą na temat tego, jak powinno wyglądać środowisko zabudowane, by uwzględniało potrzeby osób ze wszystkimi rodzajami niepełnosprawności.

W tej sytuacji, działając na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147, ze zm.)

zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o rozważenie wprowadzenia do Prawa budowlanego stosownych zmian mających na cele wyraźne uwzględnienie zasad uniwersalnego projektowania.

Z poważaniem

Z upoważnienia
Rzecznika Praw Obywatelskich

Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich